

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Naš cilj.

»Napredna Misel« piše: Od dob sem, kar so izdihili na bojišču naši zadnji boritelji za narodno in kulturno svobodo, je slovenska zgodovina vsakdanja in enolična tako, da se da označiti skoro z eno samo besedo: hlapčevstvo! Slovensko ljudstvo danes sicer ne dela več tlake fevdnemu gospodu — tuju, fevdalci se niti na Slovenskem ni mogel več vzdreti; vendar njegove sile služijo še tuje- mu kapitalu. Politične nadvlade nad našim narodom danes ne izvršujejo več fevdniki in njih beriči, ampak izvršuje jo nemška vlada. Oblika hlapčevstva se je torej izpremenila ali hlapčevstvo nam je ostalo. Odkar se je moral Slovenec odreči svoji narodni veri in kulturi, postal je tudi v duševnem oziru hlapec — hlapec Rima.

Veruj, ubogaj in dajaj! V tem duhu se slovensko ljudstvo že nad tisoč let obdelava, zato ni čudno, če se je v to vlogo že tako vželo, da smatra za nekako obsebi razumljivo dolžnost, služiti drugim kot orodje v dosegu njih samopušnih namenov. Kar zavedati se ne more več, da je tudi uboga slovenska para- človek, ki ima svoje zdrave ude za to, da živi sam od prida svojega dela, in razum zato, da trezno, samostojno misli, in voljo, da sam odločuje o svoji usodi, kakoršno si želi imeti. V tej dolgi dobi smo se hlapčevstva že tako privadili, da mislimo le še na to, kako imamo prav izpolnjevati zapovedi onih, ki imajo moč nad nami ter nas izkoriščajo. In tako smo ostali do danes hlapci, ki vodijo najlepšo človeško čednost v medsebojnem tekmovalstvu, kdo bo drugega prekosil v hlapčevstvu.

Kot hlapčevstvo se da označiti tudi naša oficialna politika, ki ima en sam cilj: narediti slovenskega človeka za dobrega, poslušnega hlapca, in ima en sam problem: kdo bo v do- gledni dobi na Slovenskem najvišji hlapec. Za- to je tudi slišati iz naših političnih bojev prav- zaprav samo en glas: mi smo verni, lojalni hlapci, ti si pa neverni, slabi hlapci. Na Slo- venskem pa so ti neverni, slabi hlapci od nek- daj bili nositelji narodne in napredne misli; možje, ki so svoje slovensko ljudstvo resni- čno ljubili in z ljubeznijo so ga budili iz dušev- nega mrtvila. Iznebiti si sami duševnih spon slepe vere in nesmiselnih predsodkov hlapčevske tradicije, so navajali narod k sa- mostojnemu mišljenju, učili so ga, da dela in racionalno gospodari ne le za tuje, ampak tudi za sebe. Raznemalji so ga z mislijo o člo- vechih in narodnih pravicah, gojili so v njem socialen čut bratoljubja in ga tako vsposob- ljali k višjemu, vzajemnemu, socialnemu živ- ljenju. Z ideali narodnosti in napredka so ho- teli svoje ljudstvo preroditi k novemu živ- ljenju.

To je bila vedno glavna tendenca napred- nega gibanja na Slovenskem in naj je nasto- palo v tej ali oni obliki. Zato lahko rečemo, da pomeni pri nas napredno gibanje — prepod- k k novemu življenju. Ven iz tega za človeka ponižujočega suženjstva — k novemu svobod- nemu, narodnemu življenju! — to je bil vedno mogočen klic slovenske napredne misli.

Hlapčevstvo — ali svoboda celokupnega naroda in posameznika, to sta dva življenska načela, ki sta si od nekad v nasprotju med seboj. To nasprotje pa se da izravnati le z bo- jem in zmago. Kar je zdravo, vzvišeno in in- pravno opravičeno, le to more ter mora zma-

gati. In to je slovenska napredna misel! Ta boj zmagoslavno izvajati, v tem obstoji pravo poslovanje slovenske inteligence.

Laška pravna fakulteta.

Zopet in zopet se pojavi v naših politi- čnih bojih laška pravna fakulteta; podobna je onim mrtvim, ki se vračajo. Italijani so nam- reč imeli svojo pravno fakulteto v Inomostu oziroma — da bi s tem Inomost ne izgubil značaj nemškega mesta — je stala fakulteta zunaj mesta. Nekega lepega dne pa so se zbrali kulturni nemški študentje in njih prijat- elji in so šli in so tisto fakulteto razdelali. Prav v resnici so jo razdelali. Znotraj so vse razbili in celo tisto poslopje so podrli, kolikor je bilo v njih tevtovski moči. Tako je umrla laška pravna fakulteta v Inomostu. Zgodil pa se, da se mrlči vračajo in strašijo — posebno če so po krivem bili odpravljani s tega sveta in tako se vrača in straši laška prav. fakulteta. Enkrat v proračunskem odseku, drugi v par- lamentu, tretji pri pogajanjih... Italijani skre- bje za to, da spomin na njo ne umrje. — Reči se mora, da mi nismo tako zvesti svoji mrtvi slovenski pravni fakulteti, ki smo jo imeli l. 1849. v Ljubljani in pozneje na graški uni- verzit. Slovenec je v življenju pohleven in po- nižen, zato tem bolj molči, če je mrtev. Tako tudi naša fakulteta le tu in tam — vzbudi spom- in. Glede laške fakultete so mnenja zelo raz- lična — recimo prav tako različna, kakor gle- de slovenske univerze. Tekom let so že vse stranke bogve po kolikokrat izpremenile svo- je stališče do nje. V večini se ji priznava pravi- ca do življenja — samo primerneje prosto- ra zanjo ni mogoče najti. Seveda tista pravi- ca do življenja je zelo malo vredna — ako ni sredstev za obstoj — in italijanska fakulteta bo s to pravico delala še dolgo pot — predno bo kje začela živeti. Isto bo z vsemi vseučil- skimi zahtevami v Avstriji. Še najbolj pamet- no je, ako se zgodi, kakor se je baje zgodilo z ruskim vseučiliškim vprašanjem — da je cesar rekel — bodi — in je bilo. Koliko debat, bojev, prepira je treba, predno se pride na- prej. Malorusko vseučilišče v Lvovu je stvar, ki se sama po sebi razume, — prav tako se razume samo po sebi še marsikaj, kar se neče razumeti — in ko bi dobil v Avstriji vsak na- rod svoje, bi bilo kmalu konec brezplodnih bojev.

Te dni je zopet strašila italijanska pravna fakulteta v proračunskem odseku. Profesor Masaryk je priznal Italijanom pravico do fakultete. — Nemci pa so rekli, da jo ni treba — eni so rekli zaradi vojske, drugi zaradi drugih vzrokov — češki soc. demokrat je bil za njo — celo v Trstu jo je dopustil — in tudi češki agrarec Kotlař je dejal, naj bi bili v Tr- stu italijanska in slovenska pravna fakulteta. Slovenci smo vprašanje o fakultetah že dovolj preresetali da ni treba o tem mnogo govoriti — naše geslo je: kar drugim, to nam! Enake pravice za vse!

Lukaczeva volilna reforma.

S Khuenovim odhodom in Lukaczevim imenovanjem ministrskim predsednikom so mislili merodajni krogi rešiti krizo in prepu- stiti vojaške predloge gotovi rešitvi. Lukacz je nastavljal z obljubljenimi volilno reformo past opoziciji, a doživel je razočaranje. Kossutho-

va, kakor Justhova stranka sta odklonili Lu- kaczevo skrajno nepopolno reformo ter kon- čali vsaka nadaljna pogajanja z vlado. Kos- suthova stranka sicer sprejema v principu vo- lilno reformo, a obenem zahteva garancije, da se brambna reforma reši v smislu ogrskih re- solucij. Justhovi pa zauzemajo isto stališče kot za časa Khuena, odklanjajo brambno re- formo, pa tudi kompetenco sedanjega parla- menta, da bi isto rešil. Tekom tega tedna iz- idejo cesarska lastnoročna pisma glede ime- novanja novega ogrskega kabineta, v ponde- lik se ta kabinet predstavi zbornici, kjer se prične zopet stara igra. Opozicija nastopi zo- pet z obstrukcijo in tako je položaj po sestan- ku parlamenta zopet tak in tam, kakor je bil pred letom dni. Prvo delo novega ogrskega kabineta bo torej razpust sedanje zbornice in nove volitve. Pri novih volitvah bo moral Lu- kacz slediti zgledom grofa Khuena, da obdrži večino, ki si jo je ustvaril njegov prednik z naj- brezobzirnejšim nasiljem in z kričečimi proti- zakonitostmi! Zadnje nadomestne volitve v posameznih okrajih so dokazale velik napre- dek opozicijskih strank zlasti radikalne Justhove skupine. Zato bo moral Lukacz jako paziti, da ne doživi tega presenečenja, da pri- de sedanja opozicija v naš parlament z večino. Potem je parlamentarna rešitev vojaških predlog nemogoča, in treba bo izjemnih od- redb! Zato pa ni nič čudno, ako gotovi ljudje še vedno verujejo v vrnitev grofa Khuena Hedervarya v dostojanstvu kraljevega ko- misarja.

Italijansko-turška vojna.

Italija se pripravlja marljivo v Egejskem morju, da nadaljuje s svojo akcijo; zaseda je otoka Lemnos in Astropalija. Kar je morna- rici, ki je morala sedaj vedno križariti v od- prtem morju v veliko korist, ker ima sedaj gotova izhodišča svojih pohodov. Turška vlada doslej še ni odgovorila na intervencijo veselil, dasi je ministrski svet po carigradskih poročilih že sestavljal odgovor. Italijanska vla- da, ki je s svojim dardanelskim pohodom ho- tela prisiliti turško vlado do odgovora in to v smislu intervencije, čaka tega odgovora, ki ga pa Turčija sedaj zato nalašč zavlačuje. — Evropska diplomacija je sedaj v velikih skr- belih, ker dobro ve, kako kritičen je položaj v trenutku, ko Italija z vsem povdankom nado- ljuje s svojo akcijo. Poseben strah pa daje evropski diplomaciji rezerviranost Rusije. Najbolje poučeno evropsko časopisje prinaša dan na dan alarmujoče vesti iz Rusije, a ruski zunanji urad ali niti ne poskuša dementirati teh poročil, ali jih pa dementira na tako hla- den in nepomemben način, da nikdo ne ve in ne more sklepati v namerah in načrtih Rusije. Edino, kar je gotovo, je to, da pomenja zaprtje Dardanel za Rusijo neizmerno škodo v trgo- vini in izvozu, da Rusija daljših izjemnih od- redb v Dardanelah n more mirno prenašati. Rusija, ki je prva prišla z idejo mirovnih po- gajanj in pridobila za svojo akcijo vse veselile, je hotela le odstraniti pretečo nevarnost, ki nastane v trenutku italijanske ekspedicije v Dardanele. Ako Turčija torej ne sprejme mi- rovnih pogajanj, tedaj mora nositi odgovor- nost sama kakor za italijanski pohod proti Dardanelam, tako tudi za ruski odpor in pro- test proti zaprtju Dardanel. Treznost turške vlade odločuje te dni o splošnem položaju v Evropi!

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvobo- ditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravske. (Dalje.)

»Odpustite, odpustite, grešil sem, oče Je- rotej!« reče Vicencij z zlomljenim, zamolk- lim, joku podobnim glasom.

»Sinko, Bog ti naj odpusti... Podal si se na nepošteno pot; sinko, ti greš naproti večni pogubi, pogubi telesni in duševni. Kdo te je zapeljal v ta smrtni greh?«

»Oče, odpusti! Jaz nisem zase vzel ta de- nar.« je jecjal Vicencij uničen.

A za koga si se dal premagati skušnjavi, Vicencij?«

»Za narodno stvar, oče!«

Starec ga začudeno pogleda.

»Kakšno narodno stvar?«

»Delo, katero sedaj vršimo, za bolgarsko vstajo. Treba je denarja... in jaz sem se drz- nil seči po tvojem premoženju.«

Krotko lice starčeve se zjasni. Njegove oči, medle od starosti, se lesketajo, da, obla- žijo s solzami.

»Ali govoriš resnico, dijakon?«

»Sveto resnico, oče, zaklinjam te v ime- nu petih ran Kristusovih, v imenu Bolgar- ske... Za splošno stvar sem vzel ta denar.«

»Nu, čemu ga nisi zahteval od mene, sin- ko? Mar jaz ne ljubim Bolgarske? Eyo, da- nes-jutri Vsemogočni pokliče mojo grešno du- šo... Komu zapustim vse, kar imam? Moji

dediči ste vi, bolgarski mladeniči... Mi stari nismo razumeli in nismo mogli... Veliki Bog vam bodi na pomoč, da rešite kristjane od prokletega agaranskega plemena... Čemu me toliko gledaš?... Ali mi ne verjameš?... Pojdi! Pojdi!«

In prijemši začudenega Vicencija za ro- ko, ga popelje k škrinji, izvleče veliko zeleno knjigo, jo odpre s tresočimi se rokami ter reče:

»Čitaj tu, sinko; sedaj nočem dalje skri- vati, Bog mi odpusti!«

Vicencij prečita sledeče zapiske, napisa- ne z menihovo roko.

»Dne 5. februarja 1865. Poslal sem nje- govemu blagorodju, gospod, g... v Odesi 200 otomanskih lir za pet bolgarskih mladeni- čev, da nadaljujejo svoje študije.«

»Dne 8. septembra 1867. Poslal sem nje- govemu blagorodju gospodu, g... v Gabro- vi 100 otomanskih lir za pet bolgarskih mla- deničev, da nadaljujejo svoje študije.«

»Dne 1. avgusta 1870. Poslal sem nje- govemu blagorodju gospodu, g... v Plovdi- vu 120 otomanskih lir za pet bolgarskih mla- deničev, da nadaljujejo svoje študije.«

Tu si, oče Jerotej oslini prst in obrne dru- gi list. — Tu čitaj!

Vicencij prečita:

»Daje se na znanje: V malem zelenem mošnjičku je spravljeno 600 otomanskih lir. Ta denar je namenjen perodijakonu Vicenci- ju, rojenem v mestu Klisuri, posvečenem v svetem samostanu Našega Odrašenika, naj gre in nadaljuje svoje bogoslovne študije v Kijevu, v prosep Bolgarske.«

Poslednji zapisek je imel pomen in opo- roko za slučaj nepričakovane smrti starčeve. Vicenciju se je zdelo, kakor bi se mu sa-

njal. Ni si drznil dvigniti oči in srečati se s starčevimi, ki so sedaj žarele kot dva goreča oglja. S spoštljivo vdanostjo je poljubil nje- govo desnico in solze hvalečnosti so mu pri- vrele iz oči, katere je vsled sramote pobešal k tlom.

Oče Jerotej je razumel in pomiloval rev- nega Vicencija. Hoteč ga obodriti, je dejal:

»Sinko, potolaži se, Bog odpusti! Onim, ki se kesajo. Tvoja želja je bila dobra in hvale- vredna... Vsemogočni Bog to vidi. Povej mi sedaj, koliko denarja je treba za orožje?«

»Dve sto lir... Oče Jerotej, vi ste svet- nik! Vaše ime ostane neumrljivo!« zakliče Vi- cencij navdušen in globoko ganjen.

»Ne rogaj se, moj sin!« mu odvrne sta- rec strogo. »Vzemi kolikor potrebuješ denar- ja, uporabite ga, kakor je vam Bog zapove- dal, za rešitev Bolgarske... Jaz vas bla- goslovjam. Ako potrebujete še več, zahtevaj- te. A kar se tiče denarja za-te...«

»Oče Jerotej, Zahvaljujem vas toplo za vašo velikodušnost in dobrotljivost. Toda jaz do njega nimam več pravice, ker ne želim več zapustiti Bolgarske, marveč se hočem boriti ter umrem za svobodo domovine. Videl sem sedaj vzgled rodoljubja pri vas.«

»Dijakon Vicencij!« je nadaljeval starec, »dobro, sinko, službi Bolgarski, ker je čas za to. A za-te namenjen denar gre nazaj v zeleni mošnjiček, zanj se ti ne brigaj. Samo da ga denem sedaj na varnejše mesto: vsi tatovi ni- so tako nezlobni angeli kakor si ti. Po moji smrti pa se tudi ti spomni na me...«

Vicencij odide iz celice očeta Jeroteja kakor pijan; dirjaje preletel dvorišče in utru- jen vsled duševnega potresa vuide v svojo sobico.

Ognjanov pa je osupnjen gledal.

»Kaj ima to pomeniti? Dolgo si se mudil. Čemu si tako bled?« ga vpraša urno; »čemu molčiš, Vicencij? Ali imaš denar?«

Vicencij zaobrne žep, rekoč: »na vze- mi ga!«

Rumenjaki so strkljali po podu.

»Koliko si jih vzel?«

»Dal je vse!«

»Kdo jih jedal? Nemara oče Jerotej? To pomeni, da si ga prosil. Ti si ga poiskal?«

»Ne, on me je zasačil, ko sem kradel.«

»Kaj še?«

»Oh, Ognjanov, kaj vsa doprinesla, moj brat? Kako slabo smo poznali očeta Jeroteja? Kaj ti... toda jaz, ki že tri leta živim tukaj, obsodit od njegovih dobrot. Tega si ne morem odpustiti. To noč je padel pred me blesk; od- prl mi oči in me omamil... Da, dal bi rad dvajset let svojega življenja, ko bi ne bilo v njem tega trenutka. Jaz, mlad, baje vnet pa- triot, vnet Bolgar, bil sem poražen od tihega, duševnega veličja in skromnega domoljubja te senice, ki se nagiba proti grobu, nepoznana od nikogar. Predstavi si, moj brat, on me je zalotil pri škrinji, ko sem uprav imel polno krilo rumenjakov.«

In dijakon mu je pravil podrobno ves do- godek.

»Kaj? On je torej to pot prišel ranjeje?«

»Tudi to pot je prišel ob istem času, toda jaz sem zapravil dokaj časa na dvorišču, nezmožen se odločiti in nisem zapazil, kako be- ži čas... Predstavi si položaj.«

Ognjanov je stal tu strmeč s prekrižanimi rokami.

»Ta človek je zares svetnik!« reče.

»Mar ti nisem dejal, moj brat, da ga naj poprosiva?«

(Dalje.)

je zadruga priredila važno predavanje, na katerem sta predavala g. Janko Levstik, vodja ljudske šole o obrtnem šolstvu in g. Eng. Franchetti o obrtni organizaciji. Prošnje za priložitev k pomagalski izkušnji je ušlo 14 vajencev, k preizkušnji jih je bilo pripuščeno 13. Preizkušnjo so prestali 4 z odliko, 3 z dobrim in 6 z zadostnim uspehom. Računski zaključek se po poročilu preglednika računov g. Sotenška in zadrugnega inštruktorja odobri in načelniku za spretno vodstvo izreče priznanje in zahvalo. G. Franchetti nasvetuje zadrugno načelstvo takim vajencem, ki napravijo pomagalsko preizkušnjo z odliko, obdarovati z darilom v obliki kake dobre strokovne ali pa hranilne knjižice. Načelstvo se pooblašča, da ta nasvet izvrši. Gospod Meden opozarja na važnost strokovnih odsekov in predlaga, da se naj ozirajo na § 39 zadrugnih pravil ustanovi strokovni odsek kovinskih obrtov. Na predlog zadrugnega načelnika se sklene letos prirediti tečaj obrtnega knjigovodstva za kar se je takoj prijavilo precejšnje število udeležencev. Na-prosi se zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem, da omenjeni tečaj priredi. Na željo navzočih članov je zvezni načelnik gosp. Franchetti obširno in temeljito poročal o ustanovitvi mojstrskih bolniških blagajn. Nato se je naročilo zadrugnemu načelstvu, da stori vse potrebne korake in skliče izvanredni občni zbor, da se določi ustanovitev mojstrske bolniške blagajne. Ker se ni nikdo več oglasil k besedi, se zadrugni načelnik zahvali navzočim za udeležbo, zlasti gospodu zadrugnemu inštruktorju in načelniku deželne zveze za razna pojasnila in zaključki lepo uspeli občni zbor.

Šoštanj. Saleška Citalnica v Šoštanju vabi na igro: »Deseti brate«, katero priredi v nedeljo 28. t. m. točno ob 3. uri pop. v gledališki dvorani hotela Avstrie v Šoštanju. Opozarjamo na ugodno zvezo z vlaki! — Saleška Citalnica v Šoštanju proslavi letos svojo 30letnico z veliko ljudsko slavnostno združenjo z javnim nastopom članic in članov Šoštanskega Sokola dne 14. julija in prosimo druga društva naj se na to prireditve ozirajo in prepustijo ta dan izključno Šoštanjčanom, saj naša prireditve nima namena pokazati sijaja in bleska, ampak važen narodnoobrambni pomen: razžariti srca za narodno zavestjo!

DNEVNI PREGLED.

Prvi naskok zmaga. Do lanskih državnozbornih volitev se je splošno mislilo, da je Dunaj nepremagljiva postojanka krščanskih socialcev. A volitve so dokazale, da je korupcija spravila stranko v nič; zato so opozicijske stranke sklenile podvzeti prvi naskok na Dunaj. Včeraj je volil četrtri razred, izmed 14 občinskih svetnikov, ki so jih imeli dosedaj krščanski socialci, so si mogli ohraniti le štiri mandate; izmed rednih prejšnjih mandatov so si socialni demokratje obdržali štiri; v osmih okrajih je ožja volitev med socialnim demokratom in krščanskimi socialci, v treh pa med nemško svobodnomiselno stranko in krščanskimi socialci. Zanimivo je zlasti, da so prišli v ožjo volitev svobodnomisleci, ki dozdaj v četrtem razredu niso postavljali niti kandidatov. Volilne dispozicije za ožjo volitev so sedaj prav ugodne, ker se morajo opozicijske stranke, ki so šle že itak v volilni boj s parolo »doli s krščanskimi socialci« zediniti za enoten nastop. Včerajšnji rezultat volitev dokazuje, da je odklenalo na Dunaju gospodojuči kliki, da so dnevi njene moči šteti. Četrtri splošni razred bo obračunal tudi pri ožjih volitvah z gnijlo korupcijo, drugi razred pa, ki se imenuje na Dunaju »Intelligenz-klasse« pa bo sledil zgledu mas in pomedel s korupcijo raz dunajski magistrat.

Poražen denuncijanti. Župan Jere oproščen. Pri občinskih volitvah v Iški loki, ki so se vršile dne 10. decembra l. l. so, kakor znano, zmagali potom nasilstev klerikalci. Toda klerikalci z zmago samo še niso bili zadovoljni. Bivšega naprednega župana Antona Jereta, ki jim je še vedno trn v peti, so sklenili na vsak način za vedno uničiti, če ne poštenim pa nepoštenim potom. In tako je bila v resnici skovana v ljubljanski kovačnici ovadb, v kovačnici advokata dr. Pegana, famozna in skrajno škandalozna ovadba proti bivšemu županu Jeretu, katerega je dolžila kršenja volilnega zakona. Vso akcijo proti Jeretu je vodil pravzaprav kaplan Golmajer, ki je na prvo obravnavo prišel osebno, potuhnjeno sedel v dvorani in čakal na Jeretovo obsodbo. Že zadnjič smo poročali, da je sodišče že tekom prve obravnave prišlo do prepričanja, da v ovadbi kar mrgoli raznih izmišljotin in neresnic. Med izpovedbami prič in ovadbo samo je prišlo do tako velikih nasprotstev, da je bilo že takrat jasno, da je Golmajerjeva ovadba čisto navadno politično intrigantsko delo brez vsakih dokazov. Ker se sodišče še ni moglo prepričati o popolni nedolžnosti župana Jereta, je v svrhu zaslišanja še par novih prič obravnavo preložilo. Obravnavo se je v soboto nadaljevala in končala s silno blamažo klerikalnih denuncijantov. Nove priče so precizno odgovarjale na vprašanja g. senatnega predsednika in odločno zanikale vsako krivdo Jeretovo. Konec vseh koncev je bil ta, da je bil bivši župan Jere na strašno jezo klerikalcev oproščen. Ta razprava nam je javno pokazala, česa vsega so zmognili podli klerikalci. Ljudje, ki so sami vedeli, da je obtožnica zbirka podlih laži, so se hoteli potem še naslajati nad vspehi svojega sramotnega dela, kar se jim pa hvala Bogu ni posrečilo. Seveda bodo klerikalci to blamažo čisto mirno prenesli, ker nimajo v sebi niti najmanjšega čuta časti.

Občuten poraz nemških nacionalcev v beljaškem okraju. V beljaškem okraju, kjer se je vršila nadomestna državnozborna volitev vsled smrti poslanca Rieseja, je torej bitka končana. Zmagal je socialistični kandidat, urednik Florijan Gröger, ki je dobil 3520, nemški nacionalc dr. Angerer 2682, krščanski socialc 430 glasov. Zmaga socialistični Grögerja pomeni občuten poraz nemških nacionalcev. Nemški nacionalci so z gotovostjo pričakovali, da poženejo socialisti vsaj v ožjo volitev, ako že ne

zmagajo. Toda rezultati so naravnost obupni za nemške nacionalce. Socialistični kandidat je dobil 600 glasov več, kakor pri predlanski glavni volitvi in to kljub nasilstvom nemških nacionalcev. Nemški nacionalci so se posebno vrgli na Slovence in jih hoteli s terorizmom prisiliti, da volijo dr. Angererja, kar se jim pa ni posrečilo. Volitev v beljaškem okraju je pokazala, da so ljudje že siti nemško-nacionalnih čvekarij in terorizma in odtod tudi taka poparjenost v nemških vrstah.

Drug za drugim. Ta naslov bomo sedaj morali stalno prihraniti, da poročamo o razmerah pri slovenskem gledališču. Včeraj smo poročali o angažiranju gđ. Thalerjeve, danes pa se nam poroča iz Trsta, da je intendant tamošnjega slovenskega gledališča angažirala dolgoletno prvo ljubimko ljubljanskega gledališča gospodično Anico Wintrovo. Zdej ne bomo več spraševali kdo gre, temveč kdo nam pa še ostane?

Predprobacija je dobila od c. kr. naučnega ministrstva nova učna knjiga Karla Widra »Moje prvo berilo« (Abecednik).

Arnošt Windischerju ob obeltnici njegove smrti. Vedno premišljamo in štejemo, a pri tem nam hitro poteka čas. Jedno leto je, odkar si nas zapustil, in odšel v nam še neznan kraj, odkoder se nikdo še ni vrnil. Neštrpno so Te čakali oni trije, vsaj poznaš Adamiča, Lundra in Lotriča. Vedeli so, ker jim je usoda vdihnila, da se jim pridruži krona mučeništva. Da! Arnošt je prišel med Vas, in Vam je sporočil, da je bila domovina pravkar izdana po lastnih bratih — bela nedelja 1911. Koliko resnih debat smo imeli, in poznalo se je, da si veliko čital. Tvoje prepričevalne in navduševalne besede so mahoma dobile simpatijo do Tebe, kdor je imel priliko, da Te je osebno spoznal. V živem spominu nam bode vedno ostalo, kako navdušeno si nam včasih deklamiral pesmi o junakih, ki so položili svoje srce in telo domovini na oltar. Takrat si bil še krepak, in nisi slutil, da bodo ti lepi verzi v polni meri tudi Tebi veljali. Pri-povedoval si nam, da je imel nekoč »Sokol« izlet, in ko so Ti zadoneli fanfare na ušesa, kako voljno si prenesel vesele in mogočne akorde, dobro se zavedajoč, da trpiš v ječi sam, medtem ko so Tvoji bratje živili prostost, in se navduševali za sokolsko idejo. Znal si, da je v ječah vdihovalo in umrlo že nešteto junakov, kateri so se postavili v prve vrste, da branijo dom in pravice, ki jim pripadajo po naravnem zakonu. Danes je leto, odkar si dovršil tok življenja. Hladna noč je zunaj. Preselil si se tja med svoje brate, a v nas vseh je oživel spomin na nesrečne septemsberske žrtve. Ob obeltnici L. J. P.

Zakaj se je potopil parnik »Titanic«? To zagotovo je temeljito rešil nek kaplan na Gorenjskem. V nedeljski pridigi ob 10. uri je pravil svojim vernim backom, da se je ta ladja za to potopila, ker so se vozili v nedeljo ??? To se more zgoditi le na Kranjskem.

Deželno predsedstvo je potrdilo pravila novoustanovljenega društva »Podporno varstveno društvo državnih poduradnikov in uradnih slug za Kranjsko« s sedežem v Ljubljani.

Slovensko gledališče v Mariboru. Slavno občinstvo v Mariboru in okolici opozarjamo na znamenite izvirne predstave članov ljubljanskega gledališča. Uprižore se novosti, ki so dosegle v Ljubljani ponovno največji uspeh in sicer v soboto 27. aprila »Reka«, v nedeljo 28. aprila burka »Nebesa na zemlji« in v torek 30. aprila »Tekma« izvirno delo gosp. Antona Funtka. Začetek vselej točno ob 8. uri zvečer. Predprodaja vstopnic za vse predstave pri gosp. V. Weixlu, Zgornja gosposka ulica. Upamo, da bo slavno občinstvo kakor vedno tudi tokrat z obilnim obiskom počastilo naše mile goste. Rodoljube v Mariboru in okolici prosimo, da z živahno agitacijo delujejo za številen poset. — Od-bor »Dramatičnega društva«.

Škofa dr. Kahna zadel mrtvoud. Bivšega knezoškofa Kahna, ki je bil, kakor znano, tudi zapleten v znano afero Kayser-Palese, je v samostanu Tanzenbergu zadel mrtvoud na levo stran in na jezik. Njegov zdravstveni položaj je zelo opasen in je vsak čas pričakovati krize.

Ogenj v Rožni dolini. Včeraj ponoči se je vnela hiša gostilničarja Alojzija Marna v Rožni dolini. Zgorela je streha, zgornji del hiše in salon. Na lice mesta so prišla takoj gasilna društva iz Viča, Glince in Ljubljane in ogenj v kratkem pogasila. Škoda znaša približno 5000 kron.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani nabira za takozvani obrambni sklad, ter hoče nabrati na ta način glavnic 200.000 K. Do sedaj se je nabralo, in sicer leta 1909 29.143 K 13 V, leta 1910 56.767 K 16 v, leta 1911 27.229 K 83v, leta 1912., januar inkl. marcij, 6807 K 8 v, skupaj 119.947 K 20 v, nabrati je torej še 80.052 K 80 v.

Posnemanja vredno. Piše se nam: Malo kje se najde toliko narodne zavednosti in smisla za narodno napredno idejo kot v Zagorju ob Savi. Naravnost presenečen sem bil, ko sem videl, kako se vse rado in z veseljem ter brez vsakega nadlegovanja žrtvuje za narodne namene. Po vseh gostilnah se opazi nabiralnike Ciril-Metodove družbe in Sokolskega doma. Vsak domačin radovoljno prispeva pri vsakem četrtn vna za Sokolski dom in zahteva plačilni listek Ciril-Metodove družbe. Zalostno je, da taka radodarnost in požrtvovalnost ne vlada povsod na Kranjskem. V marsikaterem kraju bi že lahko stala ponosna stavba Sokolskega doma, kakor stoji v Zagorju ob Savi, če bi bilo več dejanja in manj besedi, ter več demokratizma. Posnemanja je vredno skupno delo med Zagorčani, zato pa tudi klerikalna pšenica ne pride do klasja. Če se ne motim, je Zagorje edina izmed manjših občin, ki kljub novega volilnega reda ni pri volitvi prišel noben klerikalec v občinski svet. Vrlim Zagorčanom pa želimo je tako dalje v skupni slogi v procvit slovenskega naroda in ponos Zagorske občine.

Usodna obsodba. V petek je bila pred tukajšnjim sodiščem obsojena 17letna gospodična B. B. zaradi tatvine. Izmaknila je pri neki priliki 120 K. Škoda je bila sicer takoj poravnana, vključ temu je prišlo do obravnave, pri kateri je bila B. B. obsojena na tri tedne zapora. Izkazalo se je tudi par manjših tatvin, ki pa so

bile tudi poravnane. Mlada obdolženka je napravila utis, da je zagrešila tatvino iz lahko-miselnosti; denar je zapravila na slaščicah in za razne ženske malenkosti. Vsled obsodbe je bila obsojenka zelo obupana in je rekla svojemu zagovorniku, naj jo reši, ker sicer ne more ostati pri življenju. Zagovornik ji je obljubil, da bo storil, kar se da storiti. Ako se računa na njeno mladost, je bila kazens res zelo visoko odmerjena. V soboto je gospodična odšla od doma, češ da se gre posvetovati h svojemu zagovorniku. Od takrat se ni vrnila. Mogoče je, da je mlada obsojenka v obupu storila nepremišljen korak.

Nasilni pomočnik. Pred par dnevi je prišel čevljarski pomočnik Franc Mišmaš h soprog čevljarij Ivana Drnovška v Zagorju in zahteval od nje predujem. Ker mu ga ni hotela dati, je pričel Mišmaš tako razgrajati, da je morala Drnovškova pobegniti. Nasilni pomočnik je vrgel za njo poln škaif vode, razbil več šip in konečno vrgel še pet cvetličnih loncev na cesto.

Mlad tat. Včeraj je stal pred sodiščem mlad tatič, tam nekje z Notranjskega. Bil je v službi nekega posestnika in je porabil njegovega osem-letnega sinčka, da je jemal skrivaj denar in mu ga nosil. Tako je pokradel 172 kron denarja. Sodnik ga je obsodil na tri mesece težke ječe. Star je šele 17 let in je nagnjen k tatvini.

Duhovnik — morilec. V mestu Reggio di Calabria se je vršila te dni obravnava proti duhovniku Naso, ki je svojemu predstojniku dekanu Albanesu vtil v mašno vino strup. Ko je dekan pri maši pil vino, se je zgredil pred altarnjem in umrl v par minutah. Cerkovnik je nato iz samega strahu, da ne bi njega obdolžili umora, izpil še ostalo vino in tudi umrl. Toda zločin je kljub temu prišel na dan. Kaplan Naso je dolžil umora cerkovnika, toda natančna preiskava je dognala, da ni morilec nihče drugi, kakor Naso sam. Sodišče je morilca obsodilo na trideset let prisilne ječe. Navzoče občinstvo je bilo tako razburjeno, da je morilca po končani razpravi hotelo linčati.

Ljubavna drama v orožniški vojašnici. V Stolnem Belemgradu na Ogrskem si je 59letna gospodinja Mihaela Rozman te dni prezevala žile. V bolnišnici je izjavila, da je imela z nekim orožnikom ljubavno razmerje, katero je po isti hotel pretrgati. Ko je orožniški sodnik Boros v svrhu preiskave prišel v orožniško vojašnico, si je orožnik Štefan Mihajlovič pogljal kroglo v glavo in obležal na mestu mrtve.

Kinematograf »Ideal«. Danes zadnji dan krasnega sporeda. Omeniti je posebno sliko »Zimski šport v Švici«, »Desdemona« in vele-komično sliko »Max Linder proti Vik Wintru«. Jutri specialni večer z priznanim izbornim sporedom. V soboto »Mamelle Nitouche« prava opere-ta v treh dejanjih.

Loterijske številke. Praga: 7, 40, 84, 9, 59.

DRUŠTVA.

Poziv vsem sokolskim društvom za Praško razstavo. Slovenska Sokolska Zveza se udeleži letos sokolske razstave v Pragi in prosi, da ji vpošlje vse važnejše sokolske spomine, kakor društvene slike (fotografije domov, telovadnic, članov in telovadcev z raznih prilik), razglednice, lepša veselilna vabila, brošure, ki so jih izdala posamezna društva, zletne oznanke i. dr. Oomenjene predmete je vpslati čimprej na naslov: Slovenska Sokolska Zveza (razstavni oddelek) — Narodni dom — Ljubljana. S. S. Z. se zanaša na sokolsko točnost. Razstavni odsek bo skrbel, da se vse razstavne predmete vrne nepokvarjene.

Telovadno društvo »Sokol I.« v Ljubljani priredi v soboto dne 4. maja t. l. v veliki dvorani »Mestnega doma« akademijo v proslavo 50letnice obstoja Sokolstva združeno s spomin-skim večerom 5letnega obstoja »Sokola I.«. Spored ima umetniško resen značaj in obsega raz-en orkestralnih in solo točk tudi pevске. Pri tem večeru nastopi prvokrat novoustanovljeni mešani pevski zbor 40 pevč in pevcev; ako upošteevamo dejstvo, da so člani pevškega odse-ka po večini telovadci, ki porabijo svoje proste ure za vežbanje svojih telesnih moč je pač ve-lika požrtvovalnost istih, da obiskujejo vrhu-tega še po dvakrat tedensko pevске vaje. Mešani zbor zapoje krasno, globoko zamišljeno E. Adamičevu: »V snegu«. Skladba je v dobrem spominu izza koncertov »Glasbene Matice«, kjer je dosegla najboljši uspeh. Druga že tudi znana skladba dr. A. Schwaba: »Dobro ju-tro«, ki je ljubezniv koncertni valček je tudi še v najboljšem spominu. G. skladatelj je v svoji ljubeznivosti dovolil društvu kapelniku g. Jaklu, da priredi spremljevanje za salonski or-kester »Sokola I.«. Tretja skladba dr. A. Schwa-ba: »Na lipici« je pa novost za Ljubljano. Ista je pač izšla v »Novih akordih« — vendar se pa od te bistveno razlikuje. G. skladatelj je pri-re-dil spremljevanje salonskega orkestra sam, ter upletel med prvo in drugo kitico kratko a jako lepo medigro za orkester. Pevski zbor se vežba dan za dnevom in obeta v očigled težkim raz-meram nuditi, kar mogoče največji užitek. Upo-števati se pa mora predvsem, da sokolski zbor nima na razpolago, muzikalčno naobraženih pevskih moči, in da je le z največjim trudom in veliko požrtvovalnostjo bilo mogoče doseči stopinjo, ki dovoljuje nastop.

Dramatični odsek »Sokola« v Zagorju ob Savi priredi v nedeljo dne 28. t. m. ob 7. uri zvečer v Sokolskem domu narodno igro s pet-jem in spremljevanjem na novo ustanovljenega seksteta »Rokovnjači«. Ker je ravno za to igro splošno zanimanje, je pričakovati obilne udeležbe ne le od domačinov, temveč tudi iz sosednjih krajev.

Idrija.

Cesta Idrija - Kalce. Dne 22. t. m. so se od-dala dela za razširjenje, oziroma izboljšanje ceste Idrija - Kalce. Delo je prevzel stavbni moj-ster Kacin za 95.000 kron. Delo bo brzkone naporno in dolgotrajno, naposled pa vendar do-bimo cesto, ki se bo po njej lažje razvijal pro-met nego sedaj, ko se vozniki komaj ogibljejo drug drugemu. Posebno je razširjenje potrebno za vožnjo z avtomobili, ki jih je in jih bo vedno

več med Idrijo in Logatcem. Čujemo, da si je naročil avtomobil tudi špediter gospod Sicherl v Logatcu.

Dramo Etbina Kristana »Samosvoj« upri-zore v soboto zvečer v pivarni pri »Črnem orlu«. Režijo in glavno vlogo je prevzel gosp. Valo Bratina, član slovenskega gledališča v Trstu, ki biva sedaj v svojem rojstnem kraju na počitnicah.

Ženski oddelek telovadnega društva »So-kol« v Idriji priredi v nedeljo, dne 28. t. m., pešizlet v Žiri. Tamkaj bodo idrijske in žirovs-ke telovadke izvajale praške proste vaje, sta-rosti I. S. Z. brat Gangl pa bo govoril o temi »Slovensko žensstvo in Sokolstvo.« Zbirališče ob pol 11. dopolodne v društveni sobi. Izlet se vrši samo ob ugodnem vremenu.

Trst in Primorje.

Iz Trsta smo prejeli. Slovensko gledališče v Trstu je zaključilo v nedeljo 21. t. m. svojo letošnjo sezono z benefico prezaslužnega in mar-ljivega kapelnika gosp. Mirko Poliča. Pela se je Parmova skladba »Povodnji mož« in opereta »Jesenski manevri«. Oboje se je prav častno izvajalo. Gospodu Poliču so bila izročena od strani občinstva, zbora in dramatičnega osebja krasna darila in več lavorjevih vencev. Kot go-sta sta sodelovala priljubljena gđ. Thalerjeva in gosp. Iličič. Obisk je bil sijajen, dosedaj re-kord, kar obstaja v Trstu slovensko gledališče. Mnogo ljudi ni dobilo prostora, niti stojišče ne.

V Barkovlje na slovensko šolo je imenovan gospod Josip Čok.

Miramar zopet zaprt. Ker je prišla v Mira-mar nadvojvodinja Marija Jožefa, ki ostane s spremstvom dalj časa v gradu, je sedaj za ta čas za tujce nedostopen.

Iz pomola št. 5. pri Sv. Andreju. Aviatik Widmar bode poizkusil danes popoldne zleteti iz Trsta v Benetke. Pognal se bode s svojim popravljenim »Bleriotom« iz pomola št. 5. pri Sv. Andreju. Če mu bode sreča mila, bode pri-sostvoval blagoslavljanju novega stolpa v Be-netkah.

Aeroplani tip Rusjana, znanega slovenske-ga avijatika iz Gorice, ki se je ubil lansko leto v Belgradu, se bodo rabili v Srbiji v bojne svr-he. Aeroplane tega tipa je spopolnil Mercep. De-lajo se že letalni in bojni poizkusi, ki so se do-sedaj vsi posrečili.

Stava, ki je povzročila smrt. Neki neznan mladenič je stavil v gostilni F. Kermolja pri Sv. Jakobu, da izpije 100 kozarčkov »Amoro d' Istria«. Stavo je sicer dobil, a poplačal jo je s smrtjo. Našli so ga ležati pred omenjeno go-stilno. Došli zdravnik mu ni mogel več poma-gati, konstatirati ni mogel več drugega nego smrt vsled zastrupljenja z alkoholom.

Pritožba isterskega deželnega odbora zo-per naučno ministrstvo odbita. Učitelj N. Pon-gjalo je poslal na istrski deželni šolski svet za premetstev v Pazin. Deželni šolski svet je u-godil njegovi prošnji. Zoper to imenovanje se je pa pritožil na naučno ministrstvo okrajni šol-ski svet. Naučno ministrstvo je pa rekurzu ugo-dilo in izjavilo, da morajo pri prestavljanju učitelstva na lastno prošnjo priti vse kompetentne instance v poštev. Nato se je pa zoper postopa-nje ministrstva pritožil deželni odbor na uprav-no sodišče na Dunaju, ki je pa dne 23. t. m. pri-tožbo deželnega odbora kot nedopustno za-vrnilo.

Samomor v bolnišnici. V mestni bolnišnici se je razparal neki bolnik trehuh z nožikom in umrl kmalu nato. Vzrok: neozdravljiva no-tranija bolezen.

Bomba v gledališču. Neki anarhist je vrgel v gledališču v Marsiliji bombo na tla. Bomba se je razletela z groznim pokom. Ubila je ene-ga moža in težko ranila dvajset oseb. Mnogo ljudi se je ponesrečilo vsled panike, ki je nastala. Vse je sililo k izhodu in pomendralo je vsled tega mnogo ljudi. Anarhista so aretirali.

PROSVETA.

»INDIJSKI ŠTUDENT.«

Da mi razprava »Indijski študent« objav-ljena v Nemčiji med Slovenci ne bo škodovala na drugem polju pisateljskega dela, moram razložiti njen postanek, kajti izdelana in odo-brena je bila že 1886. leta.

Za doktorsko disertacijo mi je profesor indologije Büchler, ko sem pri njem poslušal predavanja in tudi interpretiral tekste dva se-mestra (šolsko leto 1881—82 sem imel dopust na svoje stroške, ki sem ga dobil po 5letnem moledovanju. Ker mi pa minister Conrad še dva semestra dopusta na moje stroške ni hotel dati, sem meseca julija 1882 stopil pred pre-svitlega cesarja z isto prošnjo in sem dobil do-pust na državne stroške. Ta korak sem storil zaradi tega, da bi pri slavnem indologu Büch-lerju, ki ga je vlada 1880. l. poklicala na Du-naj, Slovenec prvi Avstrijec promoviral. Iskal sem samo čast našega imena.) sam mi je rekel, naj se oglasim za izpit — 1882. l. dal nalogo, naj razložim, kako je indijski pesnik Buna v 6. stoletju po Kr. iz epične pesmi Kumara-sambhava (rojstvo bojnega boga) napravil gledališko igro Parvati parinajanataka (Pa-rvatina možitev). Razpravi, ki sem jo izročil 1883, se je na svet Büchlerja pridljalo tudi iz-virno besedilo igre in tako jo je natiskala še istega leta dunajska akademija znanosti. Na to mi je rekel, da naj na podlagi indijskega slov-stva o pravoznanstvu in slovstva o domačih obredih opišem štiri dobe o nabožnem življenju Indov, namreč dijaka, hišnega gospodarja, meniha in berača.

Ker sem po svojih ulogah na vlado za razširjanje slovenskega pouka na tržaški gim-naziji — takrat so se slovenski dijaki vseh osem razredov podučevali samo v 3 tečajih — od treh tečajev na osem razredov dosegel to, da so se 1886. l. ustanovili 4 oddelki in l. 1887. 8 oddelkov, sem jaz dobil poduk slovenščine v vseh razredih v roke. Lepi uspehi moje dok-torske disertacije, ki je bila literar.-historično delo, uspehi tu omenjene razprave o indijskem dijaku, ki ima kulturn.historično vsebino in lep

uspeh, ki sem ga imel s knjigo: Alois Vaniček biographische Skizze, Dunaj 1885, katero sem izdal na svoje stroške (300 gld.) sem sklenil proste dneve ure zadnjih petnajst let službovanja do upokojenja namreč 1886 — 1901 porabiti za spisovanje temelj polagajoče slovenske slovstvene zgodovine, čije zadnje zvezke je izšel uprav zadnje leto mojega službovanja 1901. I. Ker sem torej imel lepe uspehe z vsemi spisi v orientalski filologiji, ki je težavnejša od klasične ali slovanske filologije, je popolnoma nemogoče, da bi se mi bila ponesrečila »Zgodovina slovenskega slovstva« in mnogoletno krivično ocenjevanje tega dela in nasledki tega krivičnega ocenjevanja so velike krivice.

V Avstriji sem se trudil pet let, namreč od 1906 do 1911, da bi »Indijskega dijaka« bil spravil kje v tisk; podrobnosti tega truda nočem spravljati v javnost, dasi bi bile posameznosti zanimive in tudi žalostne. Lani sem poslal spis v Lipsijo uredništvu časnika »Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft«, kjer sodelujejo tudi angleški in francoski orientalisti. Odgovorilo se mi je, da se sprejme spis, samo mora se znatno skrajšati, ker imajo dosti tvarine. Skrajšal sem stvar za dobro tretjino. Sestavek je prišel v 1. zvezku na prvem mestu v javnost. Tudi to dejstvo je pomenljivo.

Skrajni čas bi bil, da bi mi odločujoči činitelj na slovstvenem polju postal tandem — tandem aliquando pravični.

Dr. K. Glaser.

Družinska tragedija.

Te dni je bil pred poroto v Kraljevem Gradcu obsojen na vislice tkalec Franc Kral, ki je bil obdolžen, da je umoril svoja dva otroka in svojo taščo. Kral je šele 30 let star in se je pred tremi leti poročil. S svojo ženo je živel spečetka zelo srečno, dokler ni prišel v družino njegov svak, ki je napravil preprič v hiši. Aprila meseca lanskega leta je Kral zapustil svojo ženo, ker je mislil, da mu je nezvesta. Toda pozneje Kral ni hotel živeti brez svoje žene in jo je prosil naj pride za njim s svojima dvema otrokoma, enemu je bilo 2 leti, drugemu 6 mesecev. Žena pa ni hotela priti za njim. Oktobra meseca l. l. je Kral zopet prosil ženo, naj zaradi otrok živi z njim skupaj, ona pa je odklonila. Da bi na vse pozabil, je odšel Kral na Ogrsko. Toda, ko se je bližal božič, je Kral zahrepenel po domu in po družini in se je napotil domov. Hotel je pregovoriti svojo ženo, da bi odšla z njim na Ogrsko. Popoldne pred svetim večerom je prišel v Češko Skalico, kupil si je samokres in je odšel na stanovanje svoje družine. Okoli osmih zvečer, ko je družina praznovala svoj božič, je stopil v sobo in je prosil svojo ženo z lepimi besedami, naj gre z njim. Pri ženi je bila njena mati. Otroka sta že spala. Ker žena ni hotela obljubiti, da pojde z njim, je Kral potegnil samokres in je ustrelil v ženo in v taščo. Žena je ušla ranjena iz sobe — tašča pa je bila na mestu mrtva. Nato je stopil Kral k otroci postelji in je ustrelil oba otroka v glavo. Hotel je ustreliti tudi sebe, pa se je le rani. Žena je med tem sklicala ljudi, ki so bili priča groznega dejanja. Porota je obsodila Krala zaradi umora na smrt.

Humulus.

Humulus je majhna, drobna stvarca, ki se izpreminja v vse različne oblike: pojavi se zdaj tu zdaj tam: izve vse in poroča o vsem. Naši redakciji izborni službi in prinaša poročila iz najbolj skritih kotov. Poroča vestno in gotovo. Zadnjič je bil nekje napovedan shod. Na predvečer so se zbrali kmetje v neki hiši na pogovor in med njimi je bil mlad študent. Pogovarjali so se o politiki in študent jim je pravil o združevanju kmetov in o agrarnem gibanju današnje dobe.

Med tem pa je sedel v župnišču župnik pri večerji. Velika porcija je stala pred njim in si je počasi oddihoval. Potil se je tako, da se je brisal s serveto po čelu. Kuharica je stala na vratih in je zadovoljno gledala debelega gospoda. Kmalu so se začeli težki koraki in vstopil je mož korenjaške postave. »Dober večer« je rekel s krepkim glasom, in je privzdignil nos, kajti dišalo je lepo... »Aha«, se je oglašil župnik, »ali ste prišli?« »Da«, je odgovoril mož, ki je bil mešetar po poklicu, »k vam vedno rad pridem, saj vem, da imate vedno kaj dobrega.«

»Tisto pa«, je rekel župnik, »kar sedite. Nežka, prinesi gospodu kozarec.«

Mogočni mešetar se je vsedel k mizi in je položil predse svoje debele pesti. Župnik ga je pogledal z zadovoljstvom. Nežka je prinesla kozarec, župnik je natočil. Potem pa je rekel: »To veste, da je v nedeljo shod!«

»Oja«, je rekel mešetar in se je zasmejal.

»Saj vi ste naše stranke.«

»Tisto pa zmiraj, gospod župnik«, je rekel mešetar in je izpil kozarec do dna.

»Ali veste, kdo zgago dela?«

»Tisto pa vem: učitelj in tisti študent.«

»Imate prav, zato sem vas poklical.«

»Saj smo ravno včeraj skupaj pili.«

»Dobro. Torej v nedeljo bo shod. Pijte!«

Mešetar je pil.

»Lahko bi se zgodilo, da bi na shodu delala zgago.«

»Tisto pa že ne, gospod župnik.«

»Torej veste, zakaj sem vas pozval.«

»Vem, razumem«, je rekel mešetar in je preložil pesti.

»Ali nečete malo prigrizniti?«

»Prosim, gospod župnik.«

»Stvar je taka: lahko, da pride tudi nasprotna stranka na shod«, je rekel župnik, »saj veste, kaj je treba storiti.«

»O seveda«, je rekel mešetar. Človek mora biti političen.

»Tako je prav. Vi ste močni.«

»Tisto pa, gospod župnik, štiri nesem, če je treba: sto kil pšenice dvignem...«

»Zato sem vas dal poklicati. Tam na shodu bodete nekoliko prišli in udarili.«

»Kakor bo treba, gospod župnik. Pravijo, da je dobro tolči po glavi, da potem kdo ne šepa...«

»Tudi dobro...«

»O smo vajeni; nekateri sem pre...«

»To je vaša stvar, saj veste, kaj mislim,« je rekel župnik in je pomežiknil.

»Seveda. Kaj takega mi ni treba dvakrat reči,« je rekel mešetar in je izpil.

»Torej kako?...«

»Brez skrbi. Prijel bom oba in ko bo gnječa, bom malo udaril. Vem, to je politika. Saj se razumemo: vi dajete vino — mi pa svoje storimo. E, ne bodo nas. Kakor pravite: študenta in učitelja...«

»Jaz vam nisem nič rekel,« je dejal župnik in se je zasmejal.

»Vem, vem,« je rekel mešetar in si je pogladil brke. »tudi mi se spoznamo na politiko. Stori bodemo, da bo prav.«

»Tako storite,« je rekel župnik, »Nežka, daj ga še en liter.«

Humulus je stal pod oknom in je vse slišal. Izpremenil se je celo v muho in je pribrenčal v sobo. Sedel je na mizi prav pred župnikom in mešetarjem, ko sta se tako pogovarjala. Mešetar je pestil roke in nalival vino v grlo in pritrdjeval.

»Kakor zapoveste, gospod župnik, mi vemo, koga moramo poslušati; to je politika, danes je vse sama politika in človek mora biti političen. Vedeti mora, kaj mora storiti, včasih je treba molčati, včasih kričati, kakor kaže, kakor nese. Kaj bi zijal, gobec nerodni, če ni treba! Se vprašati ni treba dvakrat; na mig je treba razumeti. To je tako; vi imate svoje, mi svoje: vsak naj stori svoje in je vse storjeno... Vi vino — mi pa pesti, fej, kaj zijam — nič, ampak politika...«

Humulus je odbrenčal iz sobe in je letel preko vasi, ki so ležale v tili mesečini, tam so spali ljudje utrujeni od pomladanskega dela.

Drugi dan je Humulus nam vse sporočil.

Priporočamo se, gospod Humulus, še za druge vesti.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

ZA UČITELJSKE ZAHTEVE.

Dunaj, 24. aprila. Danes in včeraj je zboroval na Dunaju odbor avstrijske slovanske učiteljske zveze o stanovskih in političnih vprašanjih. Dopoldne se je oglašila v parlamentu deputacija avstrijske slovanske in nemške učiteljske zveze, da posreduje za spremembo § 55 državnega ljudskošolskega zakona. Pri predlogu odseka se nahaja namreč pasus, da naj se da deželam dotacija za izboljšanje učiteljskih plač, česar pa učitelji ne morejo sprejeti. Slovenska učiteljska društva je zastopal predsednik jugoslovanskih učiteljskih društev Jelenc. Deputacija se je predstavila voditeljem raznih strank in tudi poslancu dr. Ravniharju. Poslanec dr. Ravnihar, Pacher in Konečni so spremili deputacijo k ministrskemu predsedniku in naučnemu ministru, ki sta deputacijo skupno sprejela ter izjavila, da ne zadeva izprememba § 55 avtonomije posameznih strank in da je z ozirom na dejstvo, da je v šolskih vprašanjih kom-

peteten deželni zbor nemogoče, da bi kak tozadevni ukrep zadovoljivo odpomogel pritožbam učiteljev. Ministrski predsednik je izjavil, da so časovne razmere zelo težavne, in da je od njih odvisno zelo mnogo tudi v učiteljskem vprašanju. Obljubil pa je, da bo vlada sledila z velikim zanimanjem in dobrohotnostjo težnjam učiteljev in da hoče v obeh odsekih podpirati učiteljske predloge in težnje.

ZAPRTJE DARDANEL.

Peterburg, 23. aprila. Kljub vsem demen-tijem glede resne ruske akcije glede zaprtja Dardanel, se v poučenih krogih z vso resnostjo zatrjuje, da mora Rusija že radi ugroženih trgovskih, izvoznih interesov podvzeti najresnejše mere proti Turčiji. Zatrjuje se, da je ruska črnomska mornarica že popolnoma pripravljena ter čaka le konečnih navodil. Posamezni oddelki ruske mornarice križarijo že deli časa v črnomorskih vodah in sicer le nekaj kilometrov od Dardanel.

TEŽKOČE GLEDE KRONANJA BOLGARSKEGA KRALJA.

Sofija, 23. aprila. Glede kronanja bolgarskega kralja so se pojavile velike težkoče, ker pravoslavna cerkev izjavlja, da ne more po svojih obredih maziliti kraljem katolika Ferdinanda.

RAZNO.

* Samomor mladega zdravnika. V podeljek so našli daleč v notranjosti Pratra dve osebi v popolni nezvesti, s krvavečimi ranami na čelu. Moški, elegantno oblečen in z inteligentnim obrazom, je kazal na sebi zadnje boje s smrtno. Bil je težko ranjen. Lažje pa je bila ranjena poleg njega ležeča elegantna gospa v najlepši dobi ženske starosti. Imela je le malo rano na čelu in je bila v napolu zavesti. Zraven moškega so našli v travi lep čisto nov revolver, vsled česar so takoj sklepali, da sta si hotela mlada človeka končati življenje. Na lice mesta došla sodna komisija je konstatirala, da je bil težko, smrtno nevarno ranjen mož samski, 30letni dr. Munck, zdravnik v Libercu na Severnem Čekem. Lahkoranjena gospa pa je bila spoznana za soprogo liberškega odvetnika dr. Katza. Komisija je dalje odredila, da so takoj odpeljali dr. Muncka v Rudolfovo bolnišnico, kjer je pa ob 1. uri popoldne umrl. O vzrokih samomora je policija dognala, da je imel mladi zdravnik dr. Munck daljše ljubezensko razmerje s soprogo dr. Katza, ki je te dni prišel

na sleđ temu razmerju. Ko sta to zvedela dr. Munck in gospa Katzova, sta sklenila skupno končati svoje življenje. Nanagloma sta odpotovala v soboto na Dunaj. V nedeljo sta si še ogledovala pratersko veselo življenje in sta sklenila danes zjutraj oditi v skupno smrt. Skupni samomor pa se je deloma ponesrečil, ker je gospa dr. Katzova le lahko ranjena.

Odgovorni urednik Radoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pis-menim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Gospodična s čedno pisavo se išče za vsestransko delo. Plača po dogovoru. Več v »Prvi anončni pisarni«. 300—2

Zatekel se je pes »Foksterier« rujave in bele barve s znamko št. 557. Odda se proti nagradi Bleiweisova cesta 18. I. nadstropje, desno. 302—1

Prva anončna pisarna v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8 sprejme še

dva spretna akviziterja.

Plača po dogovoru.

Gospoda

se sprejmeta na stanovanje in hrano. Soba je zračna in na novo opremljena. Več se poizve v Zatiški ulici št. 1/I. levo. 301

Ravnatom se sprejme tudi več gospodov na dobro hrano.

T. MENCINGER, Ljubljana

Resljeva cesta 3 - Sv. Petra cesta 37 in 42 - Martinova cesta 18.

Špecerijska in delikatesna trgovina, žgalnica za kavo z električnim obratom in vročim zrakom.

Specialiteta! Žgana kava. Specialiteta!

Posebna mešanica . . . kg K 4 80

Kavarnarska mešanica . . . kg K 4—

Ljubljanska mešanica . . . „ „ 4 40

Tržaška mešanica . . . „ „ 3 60

Na vogalu Resljeve ceste vinarna. Odprta ob delavnikih do 9. zvečer, ob praznikih dopoldne.

Vsak dan sveže: kuhana praška, graška, sirova šentdanijska gnjat in dunajske klobasice.

Del. glavnica:

K 8,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez.fond nad

K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 328 —

— Pojdite sedaj. Ni treba, da bi sumili nas radi deklina. Sedaj moramo odvrniti hudo-dournik, ki ga pripravlja d'Armagnac. Tecite h kralju. Bodite prvi, ki mu naznani smrt njegovega brata in prisezite morilcu maščevanje in kazen... Le še besedo... Acquetonville je predrl Orleanca. To je vendar silna neprevidnost od naše strani. Zakaj ste operirali s svojimi ljudmi?

— Zato ker mi je odrekel človek, je odgovoril Ivan Neustrašni, s katerim sem računal. V zadnjem trenutku pa nisem mogel več izlirati.

— Kdo je bil človek, ki je odrekel?

— Plemič, ki vas je rešil v gozdu iz rokovnjakih rok.

— Plemič Passavant!

Izabela je s krikom izrekla to ime in njen pogled se je trdo in vprašujoče zadril v vojvodove oči.

— Kaj ste storili z njim? je vprašala z zamolklim glasom.

— Pomirite se, je dejal vojvoda, skrivnost je dobro spravljena. Passavant počiva na dnu reke Sene; Passavanta ni več...

Izabela je začutila v srcu pekočo bolečino. Razprla je prste, kakor bi se hotela vreči na Ivana Neustrašnega. Zakaj? Kaj se je godilo v nji? Na kaj jo je spomnila novica o smrti plemiča, ali na več, kakor na pozabljen dogodek? Togota jo je premagala za hip, cepnila je z nogo, pa že v naslednjem hipu je bruhnila v smeh in dejala:

— Ali veste, kdo je bil ta Passavant, ki so ga ubili?

— 325 —

Ivan Neustrašni se je obrnil proti veliki galeriji. Na koncu galerije je stala nepremično in ga opazovala, kakor nekaj — Izabela.

In kakor nekaj, se je zdela kraljičina palača mrtvaško prazna.

Bila je sama, oči so ji žarele, ustnice gorele kakor škrlat, obličje pa je pokrivala čudna blodota.

Ivan Neustrašni je bil skokoma pri nji in mrko je zamrmral:

— Orleanec je poginil to noč...

— Vem, ga je prekinila kraljica, Bois Redon je videl vse. Videl je pasti Orleanca in prihitel mi je povedati. Vojvoda, na potu ste, ki vodi k prestolu...

Govorila je s težkoresnim glasom. Ivan Neustrašni jo je opazoval in videl, da ga občuduje. Čutil je, da je njegova, da se ga polasča magična sila, sileča ga v njeno naročje.

Brez pomišljanja je iztegnil roke in jo burno prižl na se. Ni se branila in obstala sta objeta dolg hip, enaka dvojici divjih zveri, zatekli po krvavi gostiji na senčno oazo pekoče puščave.

Od daleč pa je donel zamolkel krik, kli-čoč po maščevanju...

— Kralj ste! je zašepetala Izabela.

— In vi kraljica! je zahropel Ivan Neustrašni.

— Maščevanje! Smrt morilcu!... se je čulo vedno razločnejše.

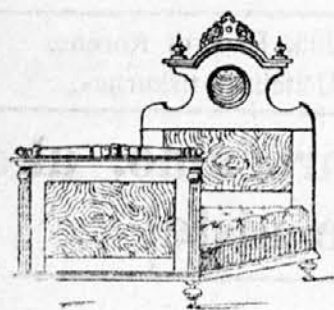
Izabela se je stresla. Iztrgala se je iz trdega objema in njena misel je zopet začela kovati načrte.

Hiša Saint-Pol.

82

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga FR. KAPUS, LJUBLJANA

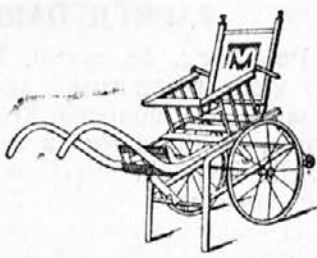
Marije Terezije cesta šte. 11, Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, podobe, zrcala

otročje vozičke

Itd. Sprejemajo se tudi opreme hotelov.
Cene nizke! Izdelki solidni!

Za poletno sezijo priporočam

„Angleško skladišče oblek“, O. Bernatovič,
Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

svojo velikansko izbiro kostumov, lahkih plaščev iz blaga, prašnih plaščev iz listra ter svilnih plaščev za dame vseh najnovejših barv. Najmodernejše obleke, klobuke in slavnike za gospode in dečke po priznani nizkih in solidnih cenah.

UČITELJSKA TISKARNA

Telefon šte. 118.

v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8.

Telefon šte. 118.

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K.
Slapšak: Turki pri Sv. Tilnu, ilustrovana knjiga. Cena 1-20 K.

M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 1-50 K.

Štupar: 0 prvinah in spojnih, ilustrov. Cena 1-50 K.

Brunet: Telovadba. Cena 4 K.

Mešiček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.

Marolt: Zgodovinske učne slike. Cena 2 K.

Vizitke

Engelbert Gangl: **Beli rojaki.**
Cena vezani knjigi K 3—, broširani K 2-60.

Kuverte s firmo

Jožef Ribičič: **Kraljestvo čebel.**
Cena vezani knjigi 80 vin.

Trgovske račune

Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišnjakovega zbrani spisi I, II. in III. zvezek. Cena à 1-50 K. — Rape: Mladini. Cena 1-50 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. in II. zvezek. Cena 1-50 K.

Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.

Žirovnikove narodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.

Bretl: Kako si ohranimo zobe. Cena 20 vin.

Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.

Razni napisi na lepenkah za šole.

Novo! Popravljalna znamenja na tabelah.

Tabela o pravilnem mešanju umetnih gnojil.

Vse tiskovine za knjižnice.

Uradne tiskovine za županstva.

Vse najnovejše tiskovine za obrtno - nadaljevalne šole.

Stereotipija

Litografija

Muzikalije

Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.

— 326 —

— Začetek je storjen, je rekla. Slede pa sedaj še vsi drugi. Vaša žena Margerita...

Ivan Neustrašni se je divje spalil:

— Zanesite se na me, je dejal.

— In Berry?

— Odstrani ga krvnikova sekira, je odgovoril vojvoda. Kajti vem za njegove načrte, ki jih snuje proti kralju. In to, upam, zado-
stuje!

Prišel se je stresati v krčevitem smehu.

— In kralj? je zopet vprašala Izabela.

— Kralj, se je nasmehnil vojvoda: kralja usmrti bolezen. Malo bomo morali pomagati. Naročil sem v ta namen dva lečnika...

Prizor je bil grozen. Kajti tudi Izabela se je pričela režeče smeati in kazati biserno bele zobe. Znova sta se objela. Tako sta stopala iz zločina v zločin, v norosti in strasti njune tragične ljubezni, puščajoč za sabo sled uničenja in pustošenja.

Po kratkem premoru je kraljica zopet dejala:

— Ali brez moči smo proti kralju, dokler ima pri sebi ono vsiljenko, lečnico, svojo malo kraljico!

— Odette de Champdivers! je zaklical Ivan Neustrašni.

Zdelo se mu je, da je dobil boleč sunek v srce. Globok zdih se mu je iztrgal iz prsi in odmaknil se je od Izabele...

Kraljica pa je povesila glavo in je dejala z odločnim glasom:

— Deklica mora izginiti. To skrb pa prevzamem jaz nase.

— 327 —

— Izginiti mora, je ponovil vojvoda in zopet stopil bližje.

— Da. Odpeljati jo moramo na primer. Enkrat na varnem, nam ne bo nadaljne težko. Ali ne razburjajte se radi tega. Imam moža, ki bo prevzel to delo.

Mislila je na Hardyja...

— Pustite tudi to opravilo meni. Da, jaz prevzamem deklico, je silil vojvoda.

Skoval si je bil nov plan: odpeljati Odette in jo skriti v svoji palači; tu bo on gospod nad njo; tu bo Odette brez moči in brez varstva...

In Izabela ne bo vedela, da je postala Odette njegova metresa. Da, tako bo zadostil dvojni strasti: iz Hiše Saint-Pol v svojo palačo od Izabele k Odette! Izabela ga bo držala s svojo prelestno strastjo po koncu, da ne bo omagal na poti do gospodstva, Odette mu bo pa dala pribežališče, kadar bo zahrepenel po ljubezni, o kateri je sanjal in ki jo je kanil doseči...

— Kadar bo deklica na varnem, je povzela kraljica, ne bo težko odstraniti jo. Nemo-
goče pa je, usmrtiti jo v kraljevi palači, dasi bi zadostoval enak sunek, kakor za Lavro d'Ambrun... Izbranega imam že moža, ki mi bo pomagal in ki bo tudi opravil svoje delo.

— V treh dneh bo storjeno! Madame, prepustite deklico meni! je hotel vojvoda.

Mislil je na oblubo Saitana; v treh dneh, je dejal, bo Odette podvržena, pokorna, nagnjena morebiti k ljubezni.

— Preje nego v treh dneh in mora Pas-savant odstraniti Odette, je pomislila in nato na glas rekla:

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem ne-
odvisnem dnevniku ::

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pi-sarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.